



Buda-Pest, november 9-én 1873.

Előfizetési feltételek: A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft. — Félévre 6 ft.

Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft. Félévre 4 ft. — Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Félévre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásánál 10 krajczárba; háromszori vagy többeszeri ígatásánál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstejn és Vogler, Wallfischgasse Nr. 10. — Bélyegdíj, ktfőn minden ígatás után 30 kr.

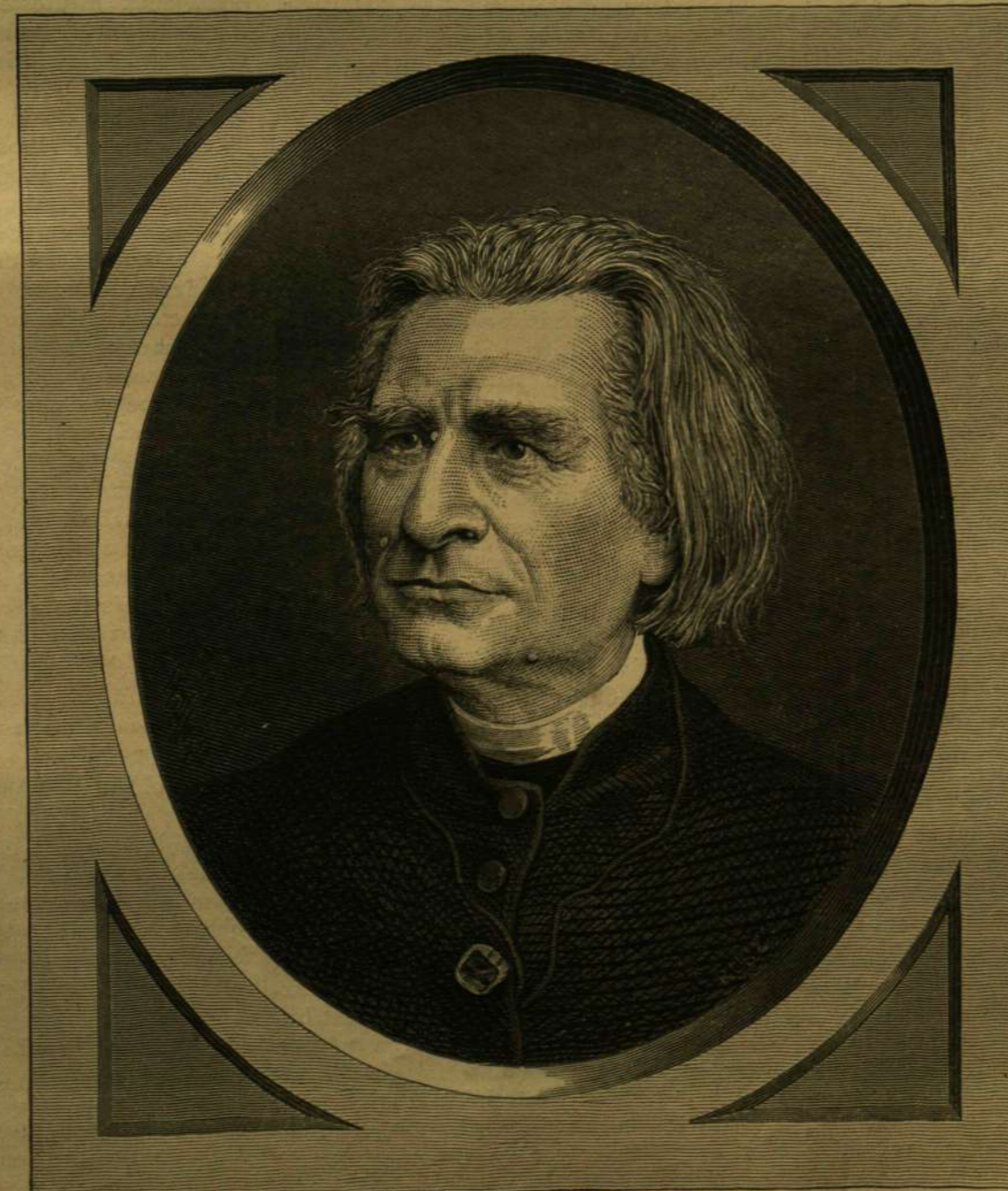
Liszt Ferencz.

Mire e sorok napvilágot látnak, már javában fog folyni ama nagyszerű zenészi és társadalmi ünnepély, melyet az irói és művészi kör s a magyar főváros Liszt Ferencz ötvenéves jubileumának tiszteletére és emlékére tervezett. Mind a nevezett társaság, mind a most egyesült főváros alig választott volna méltóbb ünnepélyt, hogy a szépművészetek előmozdításának munkáját is megkezdhesse. Ez lesz az első alkalom, midőn a zeneművészet iránt érdeklődők figyelme az egész világról Budapestre lesz irányozva, s mind az irói és művészi kör, mind a magyar főváros történetének fényes lapja lesz 1873. november. 9-ke, mely nap egy oly férfiú dicsőítésének volt fentartva, ki egy emberkört túlhaladó munkálkodásával a zene és különösen a zongorajáték történetében örökretartó nyomatok hagyott hátra, és hazánkban is helyet biztosított azon országok sorában, melyek a világra szóló művészet birodalmát hatalmasokkal népesítik.

arra, hogy bármely művésznek is soha el nem évülő érdemeket szerezzen; és akár a zongorászt, akár a műtörténész, akár a zeneszerzőt, vagy a tanítványaitól környezett mestert vizsgáljuk benne, mindenütt oly mozzanatokra fogunk akadni, melyek nem közönségesek, igen gyakran pedig rendkívüliek.

Nem lehet czélunk e helyen mindenre kiterjeszkedni, mi összefüggésben volt és van e férfiú életével és hosszas munkálkodásával: de csak a főbb vonások föltüntetéseivel is oly képre tehetünk szert, mely az ember és művész lelkületét eléggé megismerteti.

A jelen évben ötven éve mult annak, hogy Liszt Ferencz, ki akkoriban még atyja Liszt Ádám, Eszterházy-hercegi gazdatiszt, társaságában utazott, először Párisban hangversenyezett és játékkal bálmulatot idézett elő. A lapok nem győzték dicsérni a tizenkét éves csodagyermek különös játékát; csodálták mérész technikáját, viharos és szenvedélyes előadását; némelyek meg is rótták az eddigi műhagyományt mellőző és minden szabályt kigunyoló műfogásaiért; demindnyájan megegyeztek abban, hogy itt egy rendkívüli tehetséggel van dolguk. Elmondták aztán, hogy a kis François Liszt Magyarországon a sopronbelyi Rajdingban (Doborjánban) született, hogy az első utmutatást a zongorázásban atyjától nyerte; hogy Szapary és Amadé grófok, de különösen Eszterházy herceg böküziek voltak iránta, a mennyiben képzetetésére szép



LISZT FERENCZ.

hir. Grosz jeles képzettségű bányász volt s egykor a sugatagi bánya műszaki igazgatója volt, honnan Görögországba utazott a nyáron, s Laurion-bánya igazgatását vette át.

Nemzeti színház.

Péntek, okt. 24. „Angelo.“ Dráma 4 felv. Irta Hugo Viktor; ford. Erdődi Sándor.

Szombat, okt. 25. „Faust.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Gounod. — (Hauck k. a. föllépte.)

Vasárnap, okt. 26. „Az amerikai.“ Népszínmű 3 felv. Irta Szigligeti.

Hétfő, okt. 27. „Nemes és polgár.“ Vigjáték 4 felv. Írták Aigner és Sandeau; ford. Feleki.

Kedd, okt. 28. „A hugenottok.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Meyerbeer.

Szerda, okt. 29. Uj betanulással és kiállítással először: „III. Richárd király.“ Tragédia 5 felv. Irta Shakspere; ford. Szigligeti. Zenéjét szerzette Volkmann Róbert.

Csütörtök, okt. 30. „Mignon.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerzette Thomas A. — (Hauck k. a. föllépte.)

Szerkesztői mondanivaló.

— K.-Sz.-Miklós. A küldeményt köszönettel vetük, s legközelebb felhasználjuk.

— H.-Böszörmény. Cs. F. özvegye. Levelét részvétellel olvastuk, de ügyében újabb lépéseket tenni, vagy azt előmozdítani nincs módunkban. Ugy látszik, igénye nem érvényesíthető, legalább az eddig megkísérelt uton és irányban nem.

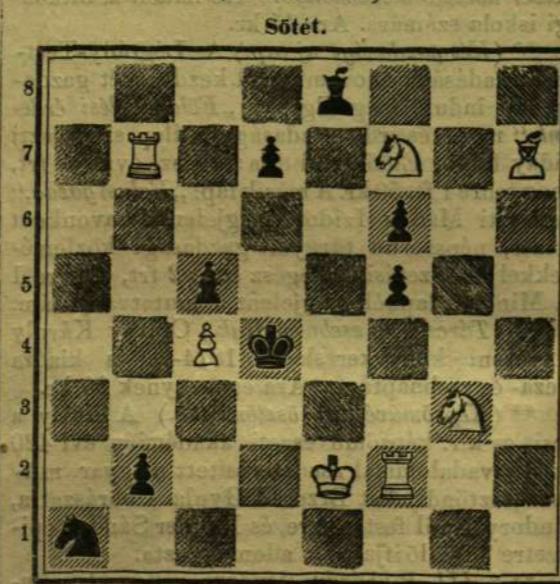
— Szathmár. D. J. Kis Károly, ballada. Dehogy balladák csak esztelenül összehajlítotak elcsorolása a történeteknek. — A kisebb költemények sem jobbák.

— Budapest. Sz. B. Az R.-M.-hoz című vers Petőfi egy hasonló kezdetű (Szeretlek...) költeményének valamivel gyönyöregbeeske visszhangja.

— T. K. „Arva Panni“ már többször földolgozott, de kevés értékű népmóda; újabb kidolgozására semmi szükség. Uhländ románadalának fordítása sem sikerült. A más kettőben (Vén hárs, Hazáérkezés) vannak sikerült részletek s némi simítással használhatókká válhatnak, — ott a hol.

SAKKJÁTÉK.

726-ik sz. f. Bayer Konrádtól (Olmützben).



Világos.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 721-ik számú feladvány megfejtése.

(Pap Dezsőtől Miskolczon.)

VII. Söt.

1. Ba2-a4 Ff8-g7†

2. Ba4-d4 Fg7-d4† (a)

3. Kb2-c2 tetsz. szer.

4. Hf4-d5 mat

a)

2. 2 Hf5-d4:

3. Hf4-d5† 3 Ke3-d3:

4. He6-c5 mat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Gelsen: Glesinger Zeigmond. — Sárospatakon: Gérecz Károly. — Debreczenben: Zagyva Imre. — Sziget-Csepén: Mayer Károly. — A pesti sakk-kör.

TARTALOM.

Ráth Károly (arckép). — Mi erősebb a halálnál? — A Cervantes Don Quijote-je. — Az angol sírfóliatok humor. — A győzelmi oszlop Berlinben (képpel). — Riedl Szende (arckép). — Temetés a Vögeseben (képpel). — Kazinczy Ferencz fogsági naplója (folyt.). — Köben talált békák. — A határőrvidék fájpara (képpel). — Egy-veleg. — Tárház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyhas és iskola. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk-játék. — Heti-naptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós (L. örök-utca 11. sz.)

busásan visszaszolgáltassa a hazának azt a szeretetet, azt a ragaszkodást, melylyel ez hozzá viseltetik s amaz anyagi áldozatokat is, melyeket számára oly bőkezűleg hoz. Ezek fejében iránt köteles szabni az országnak minden haladás kérdésében s buzgón, lelkesedetten ragadni meg a kezdeményezés zászlaját minden reformügyben; áldozatkésznek lenni, a hol közügy, közérdek támogatásáról vagy fölkarolásáról van szó, és hazafiasnak, magyarnak mindig mindenütt s azokká tenni azon elemeket is, melyek még nem egészen azok. Ide ember kell a gátra, buzgó, lelkesedni és lelkesíteni tudó, szakértő, munkaképes és kitartó a legnagyobb mértékben. Azokat pedig nehéz kiválogatni a sok közül, kik a betöltendő állomásokra pályáznak, s csakis egy lehetséges, ha félre tétetik minden egyéni, családi clique-szerű avagy pártérdek, s azon tekintetek mellőzésével választatik meg minden állomásra az, ki arra a legérdemesebb. Így lesz Magyarország fővárosának hozzá méltó tisztikara, mely elvezetendő ama nagysághoz, mit anyian megjósoltak neki s a mihez minden természetes föltételeket oly kiváló módon egyesít magában.

** (Udvari hírek.) A király már visszatért a bécsi ünnepélyekről Gödöllőre, hol most rókavadászatok folynak, melyekben a királyné is részt szokott venni. Gödöllőn van most a hannoverai herceg is. Az udvar a zordonabb napok beálltaig marad Gödöllőn s aztán a budai várakba költözik, hol a tél legnagyobb részét töltendő. Jelenleg a várkertben egy hosszú üveg-folyosót készítenek a királyné számára, ki a legrosszabb időkben is szokott sétákat tenni.

** (A bécsi kiállítás) nov. 2-án lesz nyitva utolszor. Utóbbi napokban már nagyot csökkent a látogatók száma, s az udvarok és parkok nem mutatnak oly tarka képet. A közönség a fedett csarnokokban gyűlt össze, hol azonban a borús őszi napok miatt későn lett világos és hamar besötétült.

** (A Liszt-ünnepélyek programja.) Liszt Ferencz okt. 30-án este érkezett meg külföldi utjából Budapestre, s az ünnepélyrendező bizottság elnöke Esztergom-Nánáig ment elb. Az ünnepélyek azonban nov. 8-án este nyílnak meg azon fáklyás menettel, melyet ekkor rendeznek Liszt tiszteletére. A katonai zenekarok már napok óta tanulják az indulókat, melyeket játszanak, nevezetesen a koronázási indulót, a rohamindulót és Göthe-indulót; mindenik Liszt műve. Ugyanez az induló, melyet a külföldről érkezők tiszteletére ismerkedési estély lesz a „Hungaria“ disztermében. Nov. 9-én délelőtt a Liszt-együtt hangversenye a redoutban, melyen Gobbi Henrik Liszt-kantatája lesz az alkalmi zenemű. Ugyanez adja át Király Pál a 2500 frtba került arany babékoszort, s azon alapítványi okleveleket, melyeket Pest város tett Liszt-tiszteletére, tehetséges zenészek számára három ösztöndíjjal. Ugyanez Volkmann Róbert a lipósei zenegyűjtés megbízásából ezüst babékoszort nyújt át. Délután 5 órakor ismét hangverseny a redoutban, mikor Richter vezetése alatt a „Krisztus“ oratoriumot adják elő a fővárosi zenegyűjtés és körök közreműködésével. 10-én délután 2 órakor diszebed a Hungaria szállodában és este diszeledésül a nemzeti színházban: Goethe „Egmont“-ja Beethoven zenéjével.

** (Rogearé tanár) ki ismeretes azon szelleműs és metsző röpiratokról (például „Labienus szava“), melyeket Napoleon ellen írt, miért száműzték és üldözték, Budapestben telepedett le (Széchenyi-tér, 3. sz. első emelet) s itt a francia nyelvű és irodalmi ábrákat Rogearé a párisi Sorbonne nevezetes tanára volt.

** (Japáni látogatók.) A japáni birodalom minisztere Sano-Tsunonami s a bécsi kiállítás japáni biztosa, pár nap előtt harmad magával s egy tolmács kíséretében Budapestet tekintett körül. Meglátogatta többi közt Kada Mihály volt alpolgármestert is, köszönetet fejezve ki azon szives

fogadtatásért, melyet a magyar főváros a nemzetközi jury látogatása alkalmával a japániak iránt tanúsított.

** (Névváltoztatások.) Pokrócz Gergely debreczeni lakos „Palotási“-ra, Pollák Tivadar József pesti lakos pedig „Légrádi“-ra változtatták vezetékneveiket.

** (A postapalotába) már beköltözött a postahivatal is, s mire e sorok megjelennek, a postahivatal mindenik ága és díszes palotában lesz összecsoportosítva.

** (Ifj. Csáthy Károly Debreczenben) a rózsateren fekvő Degenfeld-féle házban könyvkereskedést, kölcsönkönyvtárt, zenemű-, papir- és írószert raktárt nyitott.

** (Gross tudós Magyarországon.) Uvarov gróf néhány hét előtt körutat tett Magyarországon. Akkor az a híre járt, hogy orosz ügynök, egy moszkvai lap azonban most részletesebben szól Uvarov gróf utjáról, mely régiségbuvári szempontból történt, s azért, hogy meghívja a magyar tudósokat a jövő évben Kievvben tartandó régiségbuvárok gyűlékezetére. Maga a gróf is előkelő régész, s megsejmelvén a nemzeti muzeumot, annak gazdasága igen meglepte. Főképp a régiségosztály dicséret, s azon fogadtatást, melyben a magyar tudósok részesíték, kik meg is ígérték, hogy elmennek Kievvbe.

** (A bécsi vízvezeték nagyszerű műve), mely több évi fáradságos munka után végre befejezték, s Európa legesodálhatóbb vízművét képezi jelenleg, pénteken okt. 24-én nyílt meg nagy ünnepélyességgel. E vízvezeték, mely 24 millió forintba került, 12 mérföldről, a stájer-osztrák havasokból hozza a nagy városba kristály tisztaságú, egészséges vizet. A nagyszerű mű fölavatása a monumentalis szökőkút megnyitásával ment véghez. A Schwarzenberg-palota előtti széles téren, melynek közepét épen e szökőkút foglalja el, vörös diszítésű sátor vala föllállítva a meghívott magas vendégek befogadására. Ő Felséget, kinek megérkezését lelkesült éljenek jelentették, a bécsi polgármester dr. Felder fogadta, s ugyancsak ő tartott üdvözlő-beszédet. A király válasza után megnyitották a szökőkutat, mely másfél lábnyi szélességű s 180 lábnyi magasságu vízoszlopot lövel az ég felé. Mindenkit meglepett e nagyszerű mozzanat s ő felsége, ki bemutatá magának az építésnél foglalkozott mérnököket, azt jegyzé meg, hogy Bécs e vízvezetékén oly művet nyert, melyet bátran a világosodók közé sorozhat.

† (Halálosások.) Szászország utolsó önálló királya: János meghalt okt. 29-én Drezdában. Született 1801. decz. 12-én. 1822-ben Amália Augusta bajor hercegnővel kelt össze; trónra lépett 1854-ben, bátyja hirtelen halála után. 1866-ban a poroszok ellen ő volt Ausztria leghűb szövetésgese, s az akkori hadjárat következtében veszté el Szászország a legfőbb souverain jogokat s az észak-német szövetséghez csatlakozott. János király irodalom és művészet-szerető fejedelem volt, s fiatal éveiben Dante fordításával is foglalkozott. Aranylakodalmát a mult évben ülte meg. Utódja legidősb fia: Albert, ki 1828-ban szü. ett.

— Adelsburg Agost, a „Zrinyi“ című dalm szerzője, pár nap előtt elhunyt Bécsben hosszas szenvedés után, 43 éves korában. Emittett operáját általános hatás közt tették elő a nemzeti színházban. — Felső-Fehérmegye egyik derék fia: Gálospetri Csomgrádi István hunyt el e napokban s nagy részvét közt temették el a szászveszédi sírkertbe. Negyedszázadig volt a megye főjegyzője, közben országgyűlési képviselő, a szabadságharc alatt a szebeni törvénytörök elnöke; majd pedig megyei főbíró. Hosszas betegeskedés után 76 éves korában hunyt el. — Eisenbarth Károly magányzó (Halmosy Endre legfőbb itélőszéki bírósága) elhunyt a mult héten Budapestben 64 éves korában. — Athenből Gross Miksa kassai születésű hazánkba haláláról érkezett a

HETI NAPTÁR.

Hónapi-és Hetnap	Katholikus és protestans naptár		Görög-orosz naptár		Israeliták naptára		Nap			Hold							
	nap	nap	nap	nap	nap	nap	hossza	kül	nyug.	hossza	kül	nyug.					
November					Marches.		f.	p.	ó.	p.	ó.	p.					
2 Vasár	E 22 Viktorin	E 21 Hal. n.	21 G 21 Hilario.	12	12	230	7	6	46	4	41	2	27	3	55	3	23
3 Hétfő	Halottak e.	Ida	22 Albina	13	Böjtnap	221	7	6	47	4	39	17	14	4	15	4	56
4 Kedd	Borom. Károly	Bor. Károly	23 Jakab	14		223	7	6	49	4	38	31	33	4	38	6	20
5 Szerd.	Imre hercz.	Imre	24 Arethas	15	Ananiás	224	7	6	50	4	36	46	31	5	4	7	44
6 Csüt.	Lénárd hitv.	Lénárd	25 Márczian	16		225	7	6	52	4	34	60	47	5	37	9	24
7 Pént.	Engelbert	Karina	26 Dömötör	17	Arnon	226	8	6	51	4	33	74	40	6	20	10	24
8 Szom.	Gottfried hv.	Gottfried	27 Nestor	18	S. Kajes	227	8	6	55	4	32	88	13	7	11	11	28

Hold változása. ☉ Holdtölte 4-én 5 óra 4 perczkor délután.

pénzösszeget adtak át atyjának, és végre, hogy Bécsben maga *Beethoven* is csodálattal hallgatta a gyermek játékát. A szellemileg gyorsan fejlődött, és ama körülménynél fogva, hogy maga körül sok hízogt látott és mindnyájan csak dicsérték, csakhamar elkapott ifju nem terte a gyermek-ség korlátjait és időnek előtte emancipálta magát. Ugy viselte magát, mint egy meglőtt nagy ember, s e mellett csak a szélsőségekben lelte kedvét, a mi fokozta amaz érdekeltséget, melylyel iránta minden körben és különösen a nők viseltek. A főrang világnak valódi bálványja volt és egyéniségének büverével mindenkit le tudott kötelezni. Játszott az orleansi herceg palotájában és 1824-ben Londonba áthajózván, IV. György angol királynak is bemutatott, ki nagy élvezettel hallgatta zongorázását.

Párisba visszatérván, elveszté atyját. Leverttségét még növelte az a körülmény, hogy ez időben jelent meg *Paganini*, ki bővíves hegedűjátékával hódítólag lépett föl, és a művész-ifjura is rendkívüli befolyást gyakorolt. Liszt, ki eddig versenytársakat nem ismert, most meghatottan érzé, hogy le van győzve; és az életutását nem titkolható jeleivel a magányba vonult, csak magának és művészetének élve. Az önmeg-hasonlás és mélabú e világfájdalmas korszaka azonban nem tartott soká. *Thalberg*, ki akkor tájt lépett a hangversenyzés kényes talajára, fölírta őt álamból és az oroszlan megint talpon volt, hogy helyt álljon a viadalban. A két nagy művész fény- és árnyoldalainak esetelében most valódi polémia fejlődött ki a hírlapok és műbírák között; sokan *Thalberg*nek ítélték oda az elsőség koszoruját, míg mások nem is merték őt egy színvonalra helyezni Liszttel. Bármit mondtak legyen, Liszt legkevésbé volt az, kit legyőztek volna, és ő rövid idő múlva megkezdte európai körutját, mely valódi diadalhoz hasonlított és Madridtól Szentpétervárig a meglepőségek hosszú láncolata volt. Berlinben kifogták lovait, Szentpétervárot a császári palotában lakott.

Hazájába 1839-ben tért ismét vissza, és a hosszú idő, melyet itthon töltött, nem csak a hangversenyzésnek és általában a művészetnek, hanem egyszersmind a jótékony-ságnak volt szentelve. Liszt a Királyhágón innen és túl adott hangversenyei jövedelmének nagy részét jótékony czélokra osztotta ki, és alig volt nevezetesebb város hazánkban, melylyel nemesszívűségét ne érezte volna. 1845-ben díszkarddal lepték meg tisztelői, és Vörösmarty egy magasaróptú fenséges ódával énekelte meg, mely lelkesült, velő-kig ható kifakadásával és bensőségteljes elevevőségével Liszt zongorajátékára emlékeztet. A költő fölfogta a kor intő szózatát, de a megénekelte művész nem maradt következetes hozzá. Liszt megint bucsut mondott Magyarországnak és a bekövetkezett nehéz és szomorú korszakot kívül tölté a hon há-tárain, és nem látszott törődni hazájával.

Később Weimáriban telepedett meg, hol mint a nagyherceg udvari karnagya maga vállalta az udvari zenekar szervezését, melyet befejezvé, főgondját az ottani zeneviszonyok javítására és tökéletesítésére fordítá, mi annyira sikerült neki, hogy rövid időn a kis Weimar valódi Mekkájává lett a zeneművészetnek, hová nemcsak fiatalabb művészek sereglettek bemutatni hódolatu-kat a zongora-királynak, hanem idősebb zene-szerzők és karnagyok is örömezt mentek, meghallgatni a minta-előadásokat, főleg Wagner Richárd dalműveit, melyeket az új karnagy addig alig ismert tökélylyel hozott színre. Mert Liszt volt az, ki rajongó

előszeretével a szokatlan, a regényes iránt, barátja dalműveinek Németországban pol-gárjogot szerzett és azokat ott meghonosítá. És nemcsak karnagyi botját vette igénybe e célra, hanem tollát is, melylyel az új irány szépségeit és illetőleg előnyeit nagy szakavatottsággal fejtegeté, mi által páratlan szolgálót tett Wagnernek, ki a Liszt közvetítő, jótékony pártfogása nélkül alig, vagy csak nagy bajjal, győzhetne volna le az eléje tornyosuló akadályokat. De Liszt győzedelmesen hagyta oda a küzdőtér és győzött általa az ügy is.

Liszt életében itt forduloponhoz jutot-tunk. Mert ha eddig majdnem kizárólag a páratlan, s eddig még legkitünőbb tanítványa-nyai által is alig megközelített, de soha még utól nem ért zongoraművészt csodáltuk benne, ki merész újításával a zongorázás-nak új irányt jelölt, s a zongorairodalmat a műtörténelemre nézve örökké becses és magyar szempontból is új világot derítő művekkel gazdagítá: ezentul csak mint in-strumentalistával és zeneszerzővel fogunk találkozni vele, ki a hangszeres és főleg az egyházi zene terén is külön figyelmet érde-mel. Symphoniai költeményei zabolatlan me-részségről, gyakran keresetségről tanuskod-nak, de kivétel nélkül érdemesek arra, hogy tanulmány tárgyai legyenek. Liszt külön-ben valódi mester a hangszerelés nehéz mű-vészetében és egyházi zeneműveit eléggé mutatják, hogy ő e részben is hivatott mű-vész. Különbön ránk nézve kettős érde-küekké teszi műalkotásait az, hogy az egy-házi zenébe a magyar elemet is fölvette; és nemcsak miséi és itt első sorban koronázási miséje, hanem oratoriumai is kiválóan becses nemzeti emlékeket elevenítnek föl.

Az esztergomi bazilika fölmentelése ürü-gyül szolgált Lisztnek a hazajövetelre és ez alkalomra irt miséjét, mely czímét is a ma-gyar primások e régi lakhelyétől vette, ő maga igazgatta 1857-ben. Minden jel arra mutatott, hogy Liszt, ki honától oly sok ideig távol volt, megint a nemzété lesz; de ez óhaj teljesülésének reményét egyelőre megzavarta ama könyv megjelenése, melyet az a cigány zenéről irt, s mely a magyar zene rováására annyi valótlanságot foglalt magá-ban, hogy a tiltakozások egész özönét vonta maga után, s kivált az akkori nehéz viszo-nyok között kétszeresen elkeserítőleg hatott.

De ismét változtak az idők. Az alkot-mányosság virulni kezdő napjai szebb jövő-vel kecsgették az eddig csak a remény által titkon táplált honfui szívet, s a régi sérelmek feledésbe merültek.

Ez idő alatt egy más lépésével lepte meg a világot. Liszt, ki eddig szélsőségei és kü-lönczködései mellett nem egyszer árulta el hajlamát a titokszerűség, a véghetlen, a mélyseges iránt. Rómában az egyházi rendbe lépett, és az 1865. év nyarán a pesti nemzeti zenede negyedszázados ünnepélyére már mint abbé jött haza. Fogadtatása országra szóló volt, és mind ő maga, mind barátjai oly előzékenységre találtak, melyre alig le-hettek elkészülve. A közönség örömmel hitte, hogy az elveszett fiu megelte honát. Liszt maga igazgatta ekkor a világnak először bemutatott *Erzsébet-oratoriumá-nak* előadását, oly lelkesedést idézve elő, mely a külföldi művész-világban is visz-hangot keltett. Azután rövid időre ismét bu-csút mondott hazájának, nem a nélkül, hogy ne érintkezett volna folyvást a tá-volból is zenészi körökkel, miglen az 1867-ki koronázás fényes ünnepére ujjolag haza érkezett, emelve a szertartások fényét koronázási miséjével, melyet a budai vár-templomban adtak elő. Lisztet ekkor több-nemü kitüntetés érte, s ez időtől fogva

megszoktuk őt folyvást körünkben látni, hogy évenként jótékony hangversenyeket adjon, és felséges zongorajátékával győ-nyörködtesse füleinket; és most már nem is aggódunk azon, hogy valamikép elve-szítsük; ő állandóan a miénk maradt, meg-tért hozzánk szellemével, munkálkodásával, melynek egyik kiváló és legújabb ered-ményét, Krisztus-oratoriumát jubileumára tüzték ki előadásra.

E vázlatos életrajzot még azzal kelle kiegészítenünk, hogy Liszt van kiszemelve a rövid időn fölállítandó országos zene-aka-démia főigazgatójává. Óhajtuk, hogy e helyet mielőbb elfoglalja, és legyen e tanintézet olyan, mely ne csak művésze-ket, hanem embereket és valódi hazafiakat is neveljen.

v. v.

A Cervantes Don Quijote-ja.

(Vége.)

A középkor setét századainak kétségte-lenül egyik legtisztéletreméltóbb intéz-ménye a lovagrendek, de természetesen csak addig, míg egyik s másik ilyen a lehető leghivebben megőrzé s megvalósítá azon eszményt, melynek megőrzése és megvaló-sítása épen legfőbb feladata volt. Az önkény, nyers erő, ököljog — rendezett állami intéz-ményekkel nem dicsékes — e századokban mindenestre meglepő s magasztosnak nevezhető tünemény az a bátor, áldozatkész, nemes lelkű lovag, kinek életfeladata a szükségben szenvedőket gyámolítani, a sé-relmeket megtörölni, az ártatlanságot meg-védelmézni s a jogtalanságot megakadályoz-tatni. A lovag a törvényes rend uralma eszméjének megtestesítője, s míg egyrés-zről ítélő bíró, másrésztől egyszersmind végrehajtó hatalom is, és a meddig erkölcsi érzülete tiszta s rendjének nemes irányu szabályait hiven követi, addig a rá szoru-lóakra nézve valóságos jótétemény. Azonban ismeretes, hogy az eszméknek számtalanszor az volt már szomorú sorsuk, a mi a harmat-csöpp: a mi keletkeztekor fényes gyöngy vala, ha a földnek porává egyesült, diszte-len sárrá változott. A különféle lovagrendek története is ezt bizonyítja, melyek egy ideig, az eszmény magaslatán állva, tiszteletre gerjesztettek, utóbb azonban mind mélyeb-ben és mélyebben süllyedve, maguk teszik kívánatosá azon időt, mely létezésüknek véget vessen s az elkorcsosult és magát lejárt intézmény helyébe jobbat, tökéleteseb-bet, üdvösebbet állítson. Ez az eset állt a lovagrendeknél is, melyeknek eltöröltetését s elenyésztését részint saját elfajulásuk s tul-kapásaik, részint a rendezettebb álladalmi viszonyok tették óhajtottá s lehetségessé.

Történelmi tény, hogy a lovag-élet Európa minden országa között Spanyolor-szágnak tartotta főn magát legtovább. E körülmény magyarázata a helyi viszonyokban található. A déli, heves ég-alj s az ez alatt otthonos szenvedélyesség, a fönkel, nemesen-büszke spanyol jellem, a mély rajongással határos vallásosság, a mórok ellen évszázadokon keresztül folytonosan tartó csatározások, melyek a fegyver-viselést valóságos életszükséggé tették, mind olyan körülmények, melyek a lovagélet gazdag tenyésztését csak ápolták. Mind ezekből azonban még egyéb is folyt.

Tagadhatatlan, hogy a lovagságban igen sok költőiség is volt. A fenséges eszmékért való lelkesülés, a viszontagságos kalandok ezer titokszerűséggel és rejtélyességgel, a személyes bátorság tiszteletre gerjesztő s magasztalásra méltó tulajdona, a fényes ünnepélyek, a tornák, a lovagoknak e csil-

lógó találkozási s versenytere, s mindenek fölött a szerelem, a női szépség iránt egész az imádással határos rajongó hódolás: mind megannyi vonzó tárgy, mely a költői kedélyt megragadja, átitéli, sőt dalokra kellesíti. És bizonyos, hogy a költészet sok szép ter-ményét köszönheti e kornak. A spanyol ro-mánccok legszebbjei ezen időkből származ-nak, nem egy ballada ezen kor költészetének szülötte, sőt egész verses regények marad-tak fön Európa különböző országaiban ezen napokból, telve az igazi költészet valóságos gyöngyveivel.

Midőn azonban maga a lovagság is el-korcsosult, mit ermesztetesebb, mint az, hogy szemmel látható hanyatlás, sőt süllyedés tapasztalható azon költői műveken is, melyek még mindig ennek életéből meríték tárgyai-kat, s ennek magasztalását tüzték ki föl-adatul.

Az igazi lovagkört egy elkorcsosult, az igazi lovagköltészetet egy elsatnyult követé. A régi szép és nemes románccok helyén burján gyanánt verték föl Spanyolországban a költészet mezejét a lovag-történetek, lovag-regények, tulcsapongó, mesterkelt utánzatai a hajdani természetes, töröl vágott művek-nél. Nem igen lévén többé valóság, melyet dicsőítsenek, a költőnek magasztalásához fogtak, s beleestek a fékevesztett képzelem szerte-csapongásának veszedelmébe.

S mégis, azon kor, az a tanulatlan, hi-székeny, gyermekies, de a mellett nyers és durva kor, melyben e regények keletkezének, egész elragadtatással olvasá ezeket, s bár-mily klunónsnek lássék, teljes hitelt adott azok balgatag tulságainak, kivált Spanyol-országban!

A hol már ilyes olvasmányok ily tet-széssel, ily elhívéssel találkoznak, mi termé-szetesebb, mint az, hogy azon olvasmányok szelleme átmegy az olvasók lelkébe is, s megmételyezhet, megmérgezhet egész nem-zedékeket. És ez nem is volt különben. A spanyol — ugynevezett müveltebb osztá-lyok között — oly ferde, tévesztett élet-irány, hiu kalandvágy, üres rajongás, laza erkölcsiség kezdett lábra kapni, hogy e ta-pasztalás minden komolyabban gondolkozót és mélyebben szemlélet méltán megdöbent-hetett. Kivált az ifjuság volt az, melynek magaviseletében a lovagregények által be-oltott és veszélyes irány a legaggasztóbban volt szemléhető. A komolyabb tantárgyak mind gyérebb és gyérebb számu hallgatókat vonzottak az egyetemekre; veredések, pár-bajok, kicsapongások, kalandozások annál gyakrabban fordultak elő mindenfelé; a re-gények cikornyás, kereset nyelvezete át-ment a köznapj életbe, de átment sok egyéb fellengző, a helyes életnézzettel homlokegye-nessé ellenkező hasztalanság is, melyeknek elsajátítója akkor képzelte magáról a leg-dicsőbbet, midőn épen a legsilányabbat cselekvé.

Természetes, hogy voltak világosan látó zemek is, a kik e veszedelmet észrevették, fölemelték szavukat e pestis ellen, „mely Spanyolországban jobban dühöng, mint bár-hol a világon.“ Fölszólalás tárgyává lön ez még az ország rendei előtt is, s ezek azon kérelmet intézték a királyhoz, hogy e vesze-delmes könyvek szedessenek össze s éget-tessenek el, és ilyeneknek újabb kiadása, hacsak nem külön engedély-levéllal, örökre tiltassék el Spanyolországban.

Károly császár az amerikai spanyol tar-tományokban már előbb csakugyan eltöltötte minden ilyes lovagregény kiadását vagy árulását, hanem azért saját magának, pala-tája biztos bensejében, legkedvesebb olvas-mánya Don Belianis de Graecia volt, mind-ezen regények legféltelenebbje.

A komoly férfiak e művek megsemmi-sítését kívánták s a hatalom egyre ígérte a nemes óhajítás figyelembe vételét, de azért az csak mindig kegyes óhajítás maradt. A regények egyre szaporodtak, mert ha tiz volt, a ki kárhóztatta, volt ezer, a ki olvasá.

Igy álltak a dolgok, midőn a sevillai adóbehajtó, a sok csalódáson keresztülment, sok sanyaruságot kiállt, alárendelt állásu hivatalnok, kit az anyagi szükség irodalmi pályájának legalább félig-meddig félbesza-kasztására kényszerített: azon tervet érlelé tetté magában, hogy sikra száll e komoly veszedelemmel fenyegető visszaélés ellen. A terv nagyszerűsége teljesen hozzáillett a férfiú vakmerő bátorságához, ki egykor rabszolgá létere mert foglalkozni azon gon-dalattal, hogy hatalmas szarnokától a megerősített roppant várost királya számára elfoglalja; és — a mint a tapasztalás meg-mutatá — nemcsak bátorsága, hanem egy-szersmind képessége is volt, hogy szándékát a legdiadalmasabban keresztülvigye.

A tetszés, melyet e regény a nagy közönségnél is aratott, valóban rendkívüli volt, s mi jeleségét leginkább bizonyítja, az, hogy célját fényesen és teljesen elérte. A spanyol irodalom történelmének legalaposabb ismerői állítják, hogy Don Quijote után egyetlen egy újabb lovagregény sem jelent meg Spa-nyolországban, a régiebbek közül egy-kettő ha ért még újabb kiadást, de keletnek többé azok sem örvendének, s nem sokára annyira eltűntek a nyilvánosság szinpadáról, hogy legfőlebb könyvtészeti ritkaságok gyanánt őriztetnek.

Mily tetszéssel találkozott Don Quijote, az ismeretes adoma is mutatja, mely szerint III. Filőp spanyol király egyszer palotája erkélyéről lenézve, egy ifjut lát meg az utcán, könyvvél kezében, mértékletlenül kacagva. „Nézzétek meg!“ — mondá udva-ronczainak a király; — „az a fiatal ember vagy örült, vagy Don Quijotet olvassa.“ Ugy is volt: az ifju kezében a Cervantes könyve volt.

Mulattató, élvezetes olvasmány alig lehetett tehát egyéb csak képzelhető is, mint a manchai hős lovag kalandjai. Azonban kinek műve a közönséget annyira mulattatá s mi több, kinek valóban civilizatori érdemei valának: magáról a szerzőről, tényleges hálával, életgondjait fedező pártfogással alig emlékezék meg valaki. Neki még most is folytonosan egész élte végeig küzdenie kellett az anyagi gondokkal, s hogy napjait legalább a nyomasztó inségtől menten tölt-hette, ezt nem a nagy közönség hálás meg-emlékezésének, hanem egyeseknek s jelesen a toledói érseknek köszönhető különösen.

Életének utolsó szakaszát, ugymint kö-rülbelül az 1606-tól 1619-ig terjedő éveket Cervantes részint Madridban, részint Esqui-viasban élte át. Ezen utolsó éveiben adta ki beszélyeit „Novelas ejemplares“ (Tanul-ságos vagy példány-beszélyek) czime alatt, melyek belbecse különböző, némelyike azon-ban — főleg a spanyol életéismerő olvasók szemében — remekül találó rajzainál fogva, különösen nagyrabecsült. Ezek egyike a „Gitanilla de Madrid“ (a madridi cigány-leánya), „Preciosa“ néven, különféle átdol-gozásokból Európa-szerte ismeretes.

Igy életének egész utolsó napjág, foly-tonosan a munkának élve, a gondokkal küzdve, s lelke derülttségét egész halála órá-jág törhetetlenül megtartva, a halál az 1616. április 23-dikán lepte meg 68 éves korában. Épen az nap halt meg, melyen örökhírű britt kortársa Shakespeare.

Sokacz család.

Ne tessék hinni, mintha azon a földön, melyen a sokacz terem, olyan göbörözős és nyurga fák nevedkedének, mint a minőket alakjaink háta mögött lát a tisztelt olvasó.

Nem; a fésleges isten szebbeket alkot ezek-nél, és nem engedi meg, hogy olyan magasakra nőjenek. Ezek a fák itt csak annak a szobafestő-nek a teremtményei, a ki fényképirónk számára a háttérül szolgáló vásznat fákkal és füvekkel be-népesítette.

Aztán meg ha igazi fák volnának, ki hihetné rajtuk a száraz ágakat? Nem arra való-e minden sokacz férfi kezében a balta, hogy azt a száraz ágakra vessen? S azt gondolod, hogy Markó olyan nyugodtan tekintene abba az ördögös tükörbe, ha sejténé, hogy háta mögött száraz galyu fák csábítokoznak?

Távol legyen! Bár az olvasás nem erős oldala is Markónak, annyit tud a természeti jogból, hogy neki vannak az urasági erdőhöz bizonyos — meg-határozatlan — jussai, mint szintén az uradalmi jágernek is historiai joga van minden évben min-den sokacz-ember fejszéjéhez, melyért computus-kor váltásdíjt kell fizetni: fl. 2 ft. A mint ezt az uradalmi számadásokban világosan láthatni, élő bizonyítékul a jáger ur hivatalos buzgalmanak, s egyszersmind állandó tiltakozásul azon alaptalan föltevés ellen, mintha ő valamit elnézne az erdő-pusztítóknak, — bizonyos apró szolgálatokért. Egy szó sem igaz belőle. Ő neki minden fuvart Val-póra és Eszékre, minden szekeret, mely udvarába hordja a rengeteg kukoricatermet, meg azokat a pompás butordeszakát, és azokat a még pom-pásabb bükk és gyertyán-hasábot, melyeknek pusztá gondolatára és fölmelegszik a 25 fős fával tüzelő budapesti ember szíve, — készpénzzel kell megfizetni. Hogyan is várhatna emberséget a so-kaczról, a kinek minden ember elsői a fejszéjét egyszer, sőt kétszer is.

Ez magyarázza ki azt is, miként jutottak ké-pünk alakjai a tükör alá. Markónak — pedig esküdtember — tegnapelőtt elvették a fejszéjét holmi kis mihaszna száraz ágért, a melyet ő régen kinéztet egy pár szántalpnak. Most már fejszét kell venni, ezért be kell menni a hivatására. Itt a tekintetes esküdt ur beparancsolja egy nagy ablaku házba, — ott leültetik egész familiástul egy ágyforma szerszámmal szembe. Meg kell lenni, mert az esküdt ur szava szent. Hogy pedig az egész család így együtt van, annak az a hü-bnere, hogy jövő héten Szent-Máron napja lesz, és Szent-Mártonban — a hol az emberséges Markó már két év óta viseli az esküdti hivatal, — Szent-Márton napján *körmös* lesz, minden háznál ven-dégség lesz, dudaszó lesz, (hát nem látod annak a leányának az arczjáról, hogy dudaszó is lesz?) és virradtig való zenebona: az ilyen ünnepélyre a töltöttkaposztához a köleskását és magyorborsot bevasárolni az asszony dolga. Ezért van itt az asszony. A leányunk viszont a patikában van né-minémü járója, pedig kár, mert a nélkül sem hagyja egy tekintet nélkül, a kinek utjába esik. Ez a mi privát véleményünk, melynek ellenében ő az illemről való nézeteivel felel, melyek szerint — idegenek előtt s kivált nagy ünnepélyen a nélkül jelenni meg, hogy magát kisse ki ne ké-szítene, nagymérvű restégre és éhletlenségre mutatna. Hagyjuk meg hát hitében és ne bolygas-suk a régi gyeput.

Az ifju Markó ott az apja mellett, — hóna alatt azzal az újonatuj palatáblával legboldogabb az egész családban. A mult héten — a mint a palatábla is bizonyítja, ott járt tanfelügyelő ur, kit ő rövidség okáért Stanfelger urnak mond, és a ki legalább is van akkora ur, mint a Valprájer. Megsimogatta a fejét — nyilván sejtette, hogy esküdtember az apja, — és azt kérdezte tőle: tud-e már olvasni? mire a fiu azt felelte: „nem du-dog.“ „No majd megtanulsz kis öcsém“, mondá a nyajas tekintetű ur, „te leszesz az iskolában az első.“ A fiu vigyorgott, az apja pedig, a ki a nagy-ságos ur háta mögött állott — mint esküdtember-hez illik, — nagyot sohajtott erre a dologra, mely sohajtásban a nép akarata nyert kifejezést: „Hát a makkoltatás hogy-hogy lesz mármost?“ De mit gondol mármost legifjabbik Markó a makkolta-tással, holott ő nemcsak a palatáblát beszerzette már, hanem 16 cső legnagyobb kukoricaféjét, s ugyanannyi friss tojást (egy polozsna sinez közte, hiszen valamennyit megnézte a napon) elrejtett a szénapajtába, melyet szerdán, szombatn delután előzedget és a mesternek visz lusus fejében, a hogy ez a magyar gyerekeknek szokás. Sőt a mi több — készpénzket vevén a Stanfelger ur sza-

vát, s számítván az elsőseg eshetőségeire — egy kéve magyoro pálcát is összeszedett. Hiszen nem hibán volt ő magyar szón egy egész télen: tudja, hogy az elsőseggel minémü servitus van összekötte.

Nem veszi ellenben ilyen könnyelműen a dolgot Anicza. Ő már tudja, hogy nem addig van ám, hogy „iskola“. Hanem az iskola mellett mester is van, a ki egésznap rikatja a gyerekeket. De hát minek járjon ő iskolába, mikor ugy is tudja azt, a mit a magyar gyerekek tanulnak örökkéig? Abéab, ebéab, íbéib, obéub, ubéub, öbáb, übáb, aztán meg: Bébaba, bébebe, béibi, béobo, béubu, béöb, béübü. Hiszen ő már nagy leány, ma is négy orától font te Szent-Mártontól Miholozsáig. Minek is tart az ő apja komákat a magyarok közül, mikor azok csinálják az iskolákat. — Mármost panaszkodhatik, hogy „eddig is meglehetünk iskola nélkül!“ Mit használ az? Aztán ha az a mester olyan szép ember lenne mint a tanfelügyelő ur! Aztán mikor ő már olyan szépen varr! Tessék megnézni a Markónak az ingujját, meg a gatyaroját, azt mind ő varrta, mind ő szavonyázta. Hát már aztán fonóba sem lehet járni a miatt a majd mit mondok iskola miatt? Csak már 12 esztendő lennék. Tessék nézni, milyen figyelemmel számítgatja ujjain, hogy hány hónap még a jövő kenderetés, a mikor ő 12 esztendő lesz, és nem parancsol neki az a csunya nagy bajszu tanfelügyelő, a ki a Markó fejét megsimogatta, holott pedig ő is ott állott a Markó mellett, és pedig nem olyan borzasan, mint a Markó.

„Hát már csakugyan magyarokká kell lennünk? Csak addig ne legyünk, míg én 12 esztendő leszek, aztán nem bánom.“ Gondolja búsan Anicza, és szomorúan néz abba a fekete tükörbe.

Ne félj szegény Anicza! nem kell magyarrá lenned. A ti kis falutok száz meg száz esztendő óta ott áll a magyar faluk között. Minden esztendőben eljárunk hozzátok Szent-Márton napi körmőczre, — ti viszont eljártok hozzánk husvétkor, pünkösztör ünnepelni, már messziről halljuk, miként zeng az erdő egészséges dalaitoktól: mégsem ragadt rátok a magyar szó. Apátok óráig elbeszélgetnek velünk a drávai malmokban, a nélkül, hogy egymás nyelvét értenék, — hát miért ne beszélgetnének ezután is úgy, mint eddig, és miért lennétek ti jó szomszédokból rossz magyarokká? De hát azért ezen a télen bizony nem jár sz te a fonóba Anicza, hanem Markóval együtt iskolába mégy, mert különben az a nyájas tanfelügyelő ur megharagszik, és apád pedig ízet minden mulasztásodért 50 krt, a mi fejazováltásért ugyan nem a világot, de ilyen haszontalanság miatt keserves dolog.

Aztán meg, hát ha még el is mulik az az iskola, mert nem lehet ám azt olyan könnyen felfújni, mint a dudát. Addig te szerencsésen megéred a jövő kenderetését. Kár is volna azt a te szépen indult természetet iskolában fonnyasztani, mikor milyen módosan eljáród a kettőt is,

a kólót is. Hogyan villognak akkor a szemeid! (nem úgy ám mint most, — mintha egész életében tanköteles lettél volna). Uram bocsál még magyar gyerekekkel is táncoltál, a mi miatt a kis Sztipó haza is szaladt a furkósbotjadról, de a többi gyerekek csak utját állották, hogy nem illik „ismerős“ gyerekekkel verekedést kezdeni. Hát hiszen nem harapta le azt a kis pisze orrodát. Egyébiránt a kis Sztipónak jó izlése van, s ha hat év múlva el nem viszik katonának, szép egy pár cseléd lesz belőletek.

Lásd, apád nem haragszik ugy a magyarokra, mint a kis Sztipó. Mikor követvél ísztás volt, csak olyan szépen ki tudta mondani „Eljen Gyokkáj!“ akár csak a Nyuzska Peti, a ki pedig legnagyobb magyar a Dráva mentén.



Sokacz család. — (Fénykép után.)

No hát Anicza! Szent-Mártonnap nem messze van már — akkorra elkészítet a legvirágosabb két tányérodát. Mig az egyikről eszem, te a másikat addig feltörölöd. Kristály poharat is tégy pedig, — azt a kakasosat, mert tudod, hogy az urak nem isznak egymás szája után. Én ugyan téged egész nap nem látlak, mert engem Danakos urammal együtt tisztesség okáért beültetnek a sarokba, te pedig táncolsz ujdonatuj cipellődben, mig le nem melegszik a lábodról. Ha lemelegsik. annál jobb, ugy még könnyebb a tánc, kívált este felé. Még ilyen leányt iskolába akarni küldeni! Majd beszélék én a tanfelügyelő urral, hogy téged ne írjon a levélbe.

Az a virágos koszorú alak ott a hátatok mögött Anicza, — ugy-e bár az a nénéd, kit maga a főtisztelendő gárdián ur keresztelt Roginának? Ezt a nevet akárhany városi purgerlány meg-

irigylőné, a ki csak — tisztesség nem esik mondván — Kádinak maradt, holott cserepes háza van az apjának, és minden ablaka teli van uriszögfüvel. Azt a két szemet pedig és azt a sással metezett száját Lippe ő fensége egész birodalmában sem találná föl, s ime ő fensége mégis másutt tókozolja a drága időt, a helyett, hogy Szent-Mártonba jönné körmőczre.

Regina nem törődik a virágokkal, csak mikor hajába kell tüzdödni. Hogy hol veszi ő azokat a virágokat, annak csak Sztipó a megmondhatója. Annyi bizonyos, hogy gyerek koromban szegény jó keresztanyám a tisztelendő asszony sokszor panaszkodott arra a csapatai való Ábris Jósikára, a ki minden szombat este letépdesi a virágait. Pedig hátha szegény Ábris Jóska se tudója, se látója nem volt az egész dolognak. Vannak ám olyan Sztipók, a kik a szomszéd faluba is elmennek egy marok kenyérből-rózsáért.

Hát még a piros szalmavirág, keresztanyám büszkesége. Ne is tagadd Réjja! az nem igaz uton jutott a hajdába. Olyan vagy vele, mint egy Maenas, mint egy cyprusi leány. Hogy milyen az a cyprusi leány? Olyan mint te. Hát a Maenas? Azt is megmondom, ha te előbb kiválsz, miért hogy a fiatal jáger elől futsz a mint birsz, nekem pedig kezét csókolsz. Én jobb szeretném, ha én előlem szaladnál, és a jáger urnak csókálnál kezét. Nem vagyok én gvardián, csak vármegye esküdtje.

Az bizony Réjja! vármegye esküdtje. Akkor is az voltam már, mikor anyádaszszony volt ilyen virágos Regina, mint te most, azzal a különbséggel, hogy anyád akkor engem került a menyire látott, a vén jágernek pedig kezét csókolt. Most már más a szokás, a mi nem csoda, mert biz az régen volt. Hogy ne! öreg apád a legöregebb Markó milyen hatalmas bírót volt a maga idejében, és milyen őrsereg-hadnagy a maga falujában. Hogy megtudta egzeczerözni az embereit: „Kányaró! Hallj! Fortolj! Talpára magyar!“ Imé most kukoriczát morzsol nap-hosszat gyalogszéken. Mindig bánja, hogy magyarrá nem lett a szabadságkor, most legalább eljárhatna regveli és délyesti könyörgésre, a mit Szent-

Mártonban nem lehet tenni, mert a sokacznál nincs pap minden ökönyi faluban, mint a kálvinistáknál.

Majd ha megérjük, elmondatom vele körmőczkor a nemzetörködését. Hogyan mentette meg az egész Baranyát a ráczoktól. Szép lesz azt hallani. Ő még szebben el tudja mondani, mint én. Hanem teneked Réjja akkor másutt jár az eszed, s kisebb dologd is nagyobb lesz annál, hogy a nagyapád meséjét hallgasd. Hát én elmondom neked Réjja. Gyero ide no! nem csipem meg azt a párisialm orozdat. Őreg legény vagyok én már arra...

Mikor a nagy szabadság kiűtött, bizony csak az öreg Markónak is fel kellett esküdni nemzetörnek. S hogy sem fért a fejébe ez a dolog. Hogy állhat fenn a világ, ha már ezután nem kell robotba járni? Mivel őli a szegény ember az idejét?

S ha a leányok aratni nem járnak az uraságnak, hogy tudják meg a házasulandó legények, hogy ki a jó arató, ki bírja el az ebédes szaput, s kiválképen, hogy melyiknek nem bütykös a lába? Viszont a lányos apák hogyan választhatják meg a vót, ha kaszálni nem járnak az uraságnak. — Még nagyobb lett az ijedsége, mikor a szolgabíró ur meg akarta tenni a faluban őrsereg kapitánynak. Elszaladt az erdőre, három napig hájászták, mig meg bírták fogni. De akkor is csak azt állta halálig, hogy ő nem lesz kapitány. Végre a szolgabíró ur diplomatijá segített a dolgon, s abban egyeztek meg, hogy nem kapitány lesz hát, (ötet ne nagyságolják,) hanem hadnagy.

Pedig bár a hadnagyságot se vállalta volna el! Most nem kiabálnák rá az irigyei, hogy a kutat az udvarában a haza pénzén csináltatta. Annyi azonban bizonyos, hogy emberül eljár hivatalában. Egyszer a főbíró ur — a ki buzgó hazafi s mellesesen szintén nemzetör-kapitány volt, — azt vette a fejébe, hogy ha a Dráva be talál fagnyi: a sokaczkok áttörnek rajta. Mintha a sokacznak egyéb dolga sem volna, mint a háboru.

Hogy ezt megakadályozza, — kiadta parancsolatban, hogy minden falu örököt, állítson a maga Drávájához, a kik lessék és ne engedjék befagyni, hanem hosszú karókkal folyvást ütögessék a víz szélét. Azért a Dráva mégis csak befagyott, s befagyott vele együtt az öreg Markónak mind a husz ujjá.

Kár is volt olyan nagyon féltetni a befagyástól, miután ugy is lehetett tudni, hogy ujra kiengeszte-lődik. Ki is engedte február közepére, és hamarabb, mint a Markó ujjai. De akkor újabb aggodalom szállta meg a haza sorsa intézőit, kik se-hogy sem tudták elviselni azt a gondolatot, hogy a sokacz át ne törjön. Ők nagyon jól tudták azt, hogy egyfelől Perczel és Klapka, másfelől ismét Görgei és Dembinszky, nemkülönbön pedig Dannenberg ezredes a két mérföldre vivő amerikai puskával — megállapodott terv szerint közelednek a hadtani-lag fontos megye felszabadítására: de ha a sokacz megelőzvé őket, keresztül törhet a Dráván — jól megértds ám Réjja! — akkor vége a szép tervnek. Hogy tehát át ne törhessen, s ha mégis az átkelest megkísérlelé — azonnal megakadályoztassék — megyszerte az ország-utakon vészcsóvákat állítottunk föl, melyeknek rendeltetésük volt a sokaczkok áttörése esetében meggyuladni, és egy félóra alatt az egész megyét fölkelésre birni. Egyszer egy csuf sötét márcziusi éjszakán valami gazember meggyújtott egyet, s rá a többi is lobbort vetett. Mi öreg apáddal borogattunk, s csak azt vettük észre, hogy már a harangot is verik félre.

En hirtelenben felkötöttem kardomat — én is hadnagy voltam, mint minden kaputos ember, — s rohantunk öreg apáddal az utcára. Ott látod volna az őreget! Igazi hadnagy sem káromkodik jobban. Hogy megverte a szegény Péczót a miért elbujt a pajtában!

Mikor a Drávához értünk, ott volt őtezer ember, és ugyanannyi sivalkodó asszonyép.

A másik parton az ellenség. Minő számmal lehetett: azt a nagy sötétben nem vehettük ki, csak abból a sivalkodásból, a mi az otáni asszonyok részéről áthallatszott, — következtettük, hogy ott is vannak őtezeren.

A lelkesedés nagy volt. „A magyarok istenére esküszünk.“ Még öreg apád is mondta: „Esküszünk.“ És ütötte a taktust a Péczó hátán.

A sötétben egy lépésre sem lehetett látni; csak azt gyanítottuk, hogy az ellenség csolnakjai és deregléi már nagyon közel lehetnek a parthoz. Az is csoda, hogy már eddig ki nem szálltak. Állunk előbe.

A lándzsás és szuronyos tömeg hátravonult egy erdőbe, azon czéllal, hogy majd mikor jön az ellenség, oldalt támadja meg. Mi pedig — hadnagykok és kapitányok, kik mintegy kétszázan voltunk, — állást foglaltunk a part hosszában levő fűzfák védelme alatt, s hatalmas szimplákkal szünet nélkül tüzeltünk az ellenségre, a ki a leg-



Viktor Emanuel. Carignan herczeg. Lamarna. Viktor Emanuel vaddisznó-vadászatán.

nagyobb bizonyossággal igen közel lehetett már hozzánk. Én jól el voltam látva fegyverrel. Egy szimpla, mely 80 lépésre biztosan talal; oldalamon a kard, egy lándzsa a bal, és egy konyhakés a jobb csizmam szárába helyezve. Belső zsebemben két pisztoly; töltve mind a kettő. Golyóit magam üntöttem nádba, bele is vakultam egyik szememre s azért nem vihettem feljebb az esküdtégnél, holott kortársaim a következő évben mind tollnokokká léptek elő. Mellemet vért borította, melyet magam csirizeltem össze kétréti papontekliből, s azonkívül beborítottam édesanyám viselt selyemkötényével, mivel tudtam a természettörté-riából — a mit te szegény Réjja nem tanultál, de Anicza már az újabb iskolai törvények áldásai folytán tudni fogja — hogy a selymet nem járja a golyóiból.

Az ellenségtől tehát, valamint golyójától is nem félttem, legalább nem annyira, mint attól, hogy az ujjaim elfagyának. Átkozott hideg volt az a puskacső. Hasonló szellem uralkodott a többi tisztelnél is, mely végre oly fenyegetővé kezdett válni, hogy a kormánybiztos — egy haditapsz-

talatokban gazdag praerorás — hogy elejét vegye a hazavágódó sereg felbomlásának, haditanácsot tartott. Mind a két száz hadnagy és kapitány egyező véleménye volt, hogy az ellenséghez parlamentaireket kell küldeni, s megtudni mit akar. Csak a parlamentair személyiségére nézve nem tudtunk megegyezni. Én a kormánybiztos urra adtam szavamat.

A kormánybiztos azt felelte rá, hogy hát a sereget ki vezényli addig?

En ajánkoztam a seregevezénylésre, de a többség leszavazott, azt adván okul, hogy fiatal ember vagyok és seregevezénylésre nem alkalmas. Hanem parlamentairenek nagyon jó leszek.

Mit! én parlamentair! mondam büszkén, hát nem tudják önök, hogy én megyei számfelveti esküdt vagyok, s mint ilyen, megyémet nem hagyhatom el ilyen kritikus időben?

Ezt elismerték mind, de azért senki sem vállalkozott ám. Valamennyinek az volt a kifogása, hogy nem tud ráczul.

Akkor előállott az öreg Markó. A te öreg-apád, Réjja. Azt] mondta, hogy ha az urak meg nem mentik a hazát, hát majd megmenti ő.

Csolnakra ült. A kormánybiztos ur a maga tulajdonzsebkendőjét adta oda fehér zászlónak. Mi pedig pus-kás tiszték ké-szen tartott puskával áll-tunk oda, hon-nét az öreg el-indult. A kor-mánybiztos aj-kain készen volt a vezény-szó a tüzelésre, hogy ha a tul-partról — már ekkor hajnalo-dott és át lehe-tett látni, csak egyetlen gya-nusmozdulatot veszünk is ész-re: azonnalkét-száz golyó és vágott ön — a mi még a go-lyónál is ártal-masabb, s a mi-nő volt az én puskámban is — repül át a tulpartra az öreg feje fölött.

Az ellenség észrevette kül-döttünket a fe-hér zászlóval, s nem késétt ő is vizre bocsá-tani a maga biztosait, kik a miMarkónkkal a Dráva köze-pén találkoztak. A hiba csak az volt, hogy az öreg Markó egy szót sem tudott magyarul. Az ellenség pedig — hogy megérthessük egymást — két olyan embert küldött, a kik egy szót sem értet-tek a sokacz dialektusból. Fiatal magyar gazda-tisztek voltak.

Nem boldogultak az öreg Markóval; utójára is közelebb eveztek — egész lőtávokra (még most is szédülök, ha elgondolom, milyen közel álltak puskám torkához) s onnét kiáltottak át hozzánk.

— Mit akartok?

A kormánybiztos hatalmas hangja — lévítai hang — visszadörgött.

— Mi nem akarunk semmit; de hát ti mit akartok?

— Mi sem akarunk semmit; de hát ti miért gyujtottátok meg a csóvákat?

— Hát ti miért vertétek félre a harangokat?

— Hát ti miért ütöttetek táborot?

— Ti kezdtétek.

— Mi nem kezdtek, mert mi nem akarunk bántani senkit. Elég nekünk a magunk baja.



Buda-Pest, november 16-án 1873.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft. — Félévre 6 ft. — Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft. Félévre 4 ft. — Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Félévre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábjátó petit sor, vagy annak helye, egyszeri igitásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többeszeri igitásnál sak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos. Wollzeile Nr. 22. és Haasensteins és Vogler, Wallfischgasse Nr. 10. — Bélyegdíj, külön minden igitás után 30 kr.

János, szász király.

(1801—1873.)

Nemrég közölték a lapok Európának az újabb időben egyik legmiveltebb, tiszta alkotmányos érzelmű, általános tisztelt és szeretett fejedelme kimúltát. Szép tehetségek, nemes ízlés, nagy tudomány, tiszta, becsülettel jellem, törvénytisztelet és szigorú kötelességérzet, — ezek voltak János szász király azon tulajdonai, melyeket oly kevés koronás főnek szokott itélni a történelem.

János Nepomuk Mária József király született 1801. decz. 12-én s harmadik fia volt Miksa hercegnek és első nejének Margit pármái hercegnőnek. Atyjának s nagybátyjának a fiőrökösökkel nem bíró I. Frigyes Ágostnak gondos szemei előtt növekedett fivéreivel, Frigyes Ágosttal és Kelemennel. A régi és új nyelvek, történet, hadi, jog- és államtudományok képezték tanulmányait fő tárgyát.

1821-ben tanulmányozás céljából utazást tett fivéreivel Olaszországba, hol bátyja, Kelemen a látz áldozatát esett. Ez utazásában ismerkedett meg az olasz irodalommal, mely iránt egész életén át a legnagyobb előszeretettel viseltetett, s kivált Dante „Isteni comediája” volt az, a mely reá a legnagyobb hatást tevő. 1825-ben Philaletes álnév alatt közrebocsátá e nagy költői mű tiz énekének német fordítását, műtészeti és történeti magyarázatokkal, úgy hogy a mű három kötetre ment. E fordítás több kiadást ért s a herceget a német- és olaszországi nagy Dante-egylet legkiválóbb tagjává emelte.



JÁNOS, SZÁSZ KIRÁLY.

A tudományoknak egyik legkittünőbb mívelője volt, költő és a mellett fáradhatatlan uralkodó, ki nap nap után lankadatlan dolgozott. Tövérelő hegyire ismerte a köz- igazgatás és községügyet minden ágát, mint kevés hivatalnok. Nem volt oly állami kezdeményezés, melyet elejétől végig figyelemmel ne kísért volna, előkészíté a reformokat s a nép-, iparos- és felsőbb oktatás, mező- és erdőgazdaság, szegény- és kórházügy, fogházak, kö- és vasutépítés, vízszabályozás, ipar, tudomány és művészet, s általában az anyagi és szellemi előhaladás minden ága kiváló pártfogót és előmozdítót talált benne.

A mellett nyájas, leereszkedő, igénytelen mórdu volt s a sürü lakosságú Szászországban alig volt ember, a ki szemtől szembe ne látta volna, mert ő mindenről gondoskodó, s csaknem mindenütt jelenvaló fejedelem volt.

Politikájában az újabb nézeteknek hódolt. Mint bátyja, Frigyes Ágost, ő is félre dobta a legitimitás elavult elvét és elfogadta az alkotmányosságot. Csak Németség egységét nem kívánta a régi német szövetség teljes eltörlésével, hanem igen is javításával.

A külföld halottjai közül kettőt említünk meg. **Feydeau Ernő** elhunyt Párisban 52 éves korában. Mint író sikamlós tárgyú művei által tűnt föl, különben elevenen forgatta az elbeszélői tollat. Műveiből magyarra is le fordítva néhány elbeszélés, regény. — Brémából pedig **Lüben Ágostnak**, a német tanítók nagyírú vezérfráterének halálát jelentik, ki okt. 27-én 70 éves korában halt meg.

Nemzeti színház.

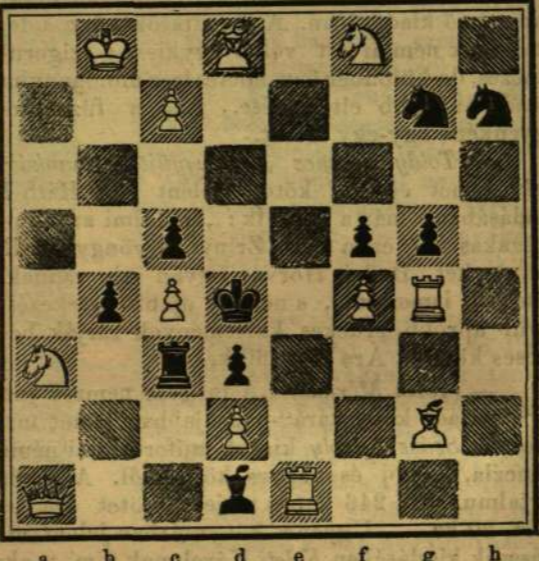
Péntek, okt. 31. „III. Richárd király.” Tragédia 5 felv. Irta Shakespeare, ford. Szigligeti. Zenéjét szerz. Volkman. Szombat, nov. 1. A kholera-árva jávára: „Hungary László.” Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Erkel Ferenc (Hauk k. a. föllepte). Vasárnap, nov. 2. „A betyár kendője.” Népszimű 4 felv. Irta Abonyi Lajos. Hétfő, nov. 3. „Giboyer fia.” Szimű 5 felv. Irta Augier Emil; ford. Csáthy. Kedd, nov. 4. „A szidónő.” Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Halévy. Szerda, nov. 5. „Don Caesar de Bazan.” Vigjáték 5 felv. Irta Dumanoir és D'Ennery; ford. Dósy. Csütörtök, nov. 6. „A fekete dombo.” Vig opera 4 felv. Zenéjét szerzette Auber. (Hauk k. a. föllepte).

Szerkesztői mondanivaló.

Budapest. B. S. Nyelv, verselés s azonfelül minden azt ajánlja, hogy a szerző érdekében félre tegyék. „Senki semmi rosszat téssen.” Szerelmen most ifjuságom emléke! „Mondani soha merészel em” stb. Mind ezek azt mutatják, hogy még előbb magyarul is meg kell tanulni. Budapest. B. V. A népdal formájában és hangjában már van valami, legalább olyasmi, mint a viszhang. Nem lehetetlen, hogy lesz sikere a kitarásnak, de azt megjövedlni nem lehet, majd csak az idő mutatja meg. F. a. A „Tündés” oly üres, eszmétlen valami, hogy minden további tündés nélkül a papir-kosárba dobtuk.

SAKKJÁTÉK.

727-ik sz. f. Pap Dezsőtől (Miskolczon). Sötét.



Világos indul s a második lépésre mattot mond.

A 722-ik számú feladvány megfejtése.

- Az angol feladvány tornából. VII. Söt. 1. Vf8-f5 Fg6-f5 — (a) 2. Fe2-d3† Ke2-d3: 3. Hh3-f4 mat. (a) 1. Fe1-g3 (b) 2. Vf6-al Fg3-el 3. Va1-ab mat. (b) 1. Hh4-g2: 2. Vf6-f3† Ke2-f3: 3. Fe2-d1 mat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fulöp József. — Gelsen: Glesinger Zsigmond. — Sárospatakon: Gérecs Károly. — Debreczenben: Zagyva Imre. — Sziget-Csépen: Mayer Károly. — A pesti sakk-kör.

TARTALOM.

Liszt Ferenc (arckép). — A Cervantes Don Quijote-je (vége). — Sokacz család (képpel). — A ré galantuomo vadászaton (képpel). — Beniczky Péter XVII-dik századi magyar költő tót versei. — Kazinczy Ferencz foglalt naplója (folyt.). — Az emberi nem jövője. — A khivai khán székvárosa és palotája (képpel). — Egyveleg. — Tárhá: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk-játék — Heti-naptár

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós (L. czukor-utca 11. sz.)

** (Magyar rabbi-képeze.) A közoktatási miniszter elrendelvé, hogy Budapestben magyar rabbi-seminarium állíttassék, az izraelita hitközségek egyik közelebbi gyüleése az előmunkálatok megtételére bizottságot alakított, mely e hó 4-én kezdte meg üléseit, Schweiger Márton elnöklete alatt.

** (A szegedi árvaház) e hó 2-án nyitott meg ünnepélyesen, jelen volt Dáni Fero cz főispán is, ki az intézet kulcsait nagy hatásu alkalmi beszéd kíséretében adta át Mészáros György helyettes polgármesternek, mint a hatóság képviselőjének. Az intézetben eddig husz árva: 15 fiu és 5 leány nyert elhelyezést.

** (Jótekonyság.) Bonnaz Sándor, csanádi püspök, Temesmegye főispánjához intézett levelében kijelenté, hogy hatvan árvaleánynek ellátása és neveltetéséről való gondoskodást azonnal elvállalja. A megye a püspök ur ez áldozatkész jótekonysági tettét külön küldöttség által köszöni meg. Eddig Temesmegye hat járásában írták össze a segélyre szorultakat s már ez összeírás is 43 özvegyet és 187 árvát mutat föl.

** (A műegyetemi hallgatókat segélyező egyletnek), mely már tizenegy év óta áll fent, a lefolyt évben 3513 frt bevétele volt s 25 tanuló segélyezett 1084 frttal; tőkéje 6100 frtra növekedett, s 600 hallgató közül 306 tagja volt. Ezen egylet nemcsak segélyezésekkel foglalkozik, hanem kölcsönző pénztárt is állított, melyből 4700 frtnál többet kölcsönzött ki a tagok közt.

Mi újság?

© (Gyülekezésnek a homatyák.) Egy-egy jó magyar alakkal újra gazdagabb a váci-utca, s Marchal és az „Arany sas” éttermeiben újra megszaporodik a magyar szó. A főlérkező képviselők alig fognak találni fészükükbe. A Deák-klub már előbb elhagyta a Hungáriát s a börze régi helyére tette át helyiségeit, a jobboldali képviselők tehát csak el fogják találni valahogy, merre van a dörgés. De a baloldaliak! Azoknak a köre a váci-utcai Keglevich-házból a vacatió ideje alatt került a takarékpénztár szénatéri házába: hogy találnak majd azok oda? Hanem kissé ominozusnak látszik, hogy az országgyűlés mindkét pártjának köre oly pénztárszagu épületekbe tévedt! Csaknem lesz belőle „krach”! Különben az országgyűlés jelen időszakának megnyitására nagy érdekltséget kötnék sokan; s a pártok új alakulását várják, új csoportosulást és új jelszavakat. Andrassy Gyula külügyminiszter maga is elhalasztotta Bécbe utazásának idejét s bevárja az eseményeket. Mi fog történni s fog-e egyáltalában történni valami? azt jövedőljék meg a politikusok. Mi már sokszor láttunk olyan vajudó hegyet, a melyik egeret szült. Hát ha olyan ez is?!

** (Halottak emléke.) Az ideán a főváros nem kereste föl oly nagy tömegekben a kerepesi-ut melletti temetőt, mint máskor, de azért most is nagy sokaság hullámozott a sírok közt, melyek koszorakkal voltak ékítve s lámpákkal és mécsekkel világítva. A kegyelet adójának leróására most két ünnep kínálkozott, s ekkép a közönség nem egy nap kereste föl a sírokat. Elhunyt jeleseink nyughelyén mindenütt megtaláltuk az emlékezet tüzet és koszoruját, s az egyetemi ifjuság gyászlobogók alatt kereste föl e hantokat s dalárdája a „Szózatot” és „Hymnuszt” énekelte. Voltak rövid alkalmi beszédek szintén. Az orvosgyetem ifjai külön is fölkeresték néhai kitünő tanárjok: Ballassa díszes sírját. A joghallgatók pedig az utóbbi időkben elhunyt pályatársaikról sem feledkeztek meg, valamint az 1860. márcz. 15-én agyonlőtt Forinyák Gézaról sem. A közönség legnagyobb csoportban Batthyány mauzoleuma előtt állt, melynek Schickedanz fiatal építészünk által készített tervrajzát lapunk pár év előtt közölte. Az épület már közel áll befejezéséhez a temető

dombján emelkedik, dominálva a halottak orszá- gát. A mauzoleum két szárnyfalát (mely előtt lépcsőzet visz föl) Lotz Károly graphikus 3 festményvel díszíti, rozsdabarna ecsetvonásokkal rajzolva oda allegorikus alakzatokat. Eddig Klió van készen, a mint egy genius által tartott ércslapra ír. — Szerdahelyi Kálmán ideiglenes síremléke is e gyászemlékü napokra készült el. Egy szikladarabot ábrázol ez, melynek közepére papirlap hajlása réz-tábla van illesztve az elhunyt nevével, alól pedig álaroz és tört lant, mindkettő rézből. A temető egy nagy része megdöbentő hatásu volt. Ezer meg ezer új sir van egy tágas részében, friss hantokkal s még sem barnult keresztkekkel s más jelvényekkel. Itt lehet csak látni, mily sokat elragdítak a legközelebbi idők!

** (A király) a birodalmi tanács megnyitása után Bécsből nov. 5-én visszaérkezett Gödöllőre, s most már huzamos ideig marad itt. Vele jött gr Andrassy külügyminiszter, Lipót herczeg és a toskanai nagyherczeg is. A jelenlegi szép őszi időkben minden nap rakavadászatok folynak Gödöllő környékén.

** (A fővárosi tisztviselők választásai) nov. 4-ike óta folynak. A polgármesteri állásra Kammernayer Károlyt választák meg, alpolgármesterek pedig: Gerlóczy Károly és Kada Mihály lettek.

** (A magyarországi műemlékek bizottságának) tagjai közé a közoktatási miniszter legújabbán Torma Károlyt nevezte ki.

** (Csokonai születésének századik évfordulója) nov. 7-én volt, s e napot a debreczeni főiskola ifjusága ünnepélyesen készült megülni. Szülővárosa egyébiránt két év előtt lerotta iránta a kegyelet adóját, midőn díszes szobrot emeltetett egyik téren.

** (Zászlószentelés.) Csikszerdán okt. 30-án szentelték föl a 26-ik honvédszászlój lobogóját, mely alá Csikszék és Udvarhelyszék székely ifjai tartoznak. Előtte való nap ismerkedési estély volt Lázár Domokos polgármesternél, s fáklyás menet a két zászlónya (Mikó Antal csikszéki főispán neje és Dániel Gábor udvarhelyi főispán neje) tiszteletére, továbbá Graef Ede kolozsvári honvédkerületi parancsnok tiszteletére. A felszentelési ünnepély a vár előtti téren emelt oltár körül, a szabadban ment véghez, s jelen volt a két szék összes intelligenciája. A mise után Nagy Lajos alesperes mondott beszédet, miattal a koszorulányok díszes szalagot kötöttek a zászló rudjára. A szegek beverése egy-egy hazafias mondat kíséretében történt. A fölavatott zászlót Graef altábornagy adta át Sándor László őrnagynak, ki azt lelkesítő beszédben bizta a legénységre. E szertartásokat lakoma követte. Az ünnepélyt pedig táncszüveg zárta be.

** (Szent-Pétervár veszedelmében volt.) A víz elnyeléssel fenyegeté. Október 15-én valóságos rémület fogta el az orosz fővárost. A finlandi öbölbe nagy mennyiségű vizet hajtott a szél, és ez áramlat találkozott a Neva vizével, visszanyomta azt, a folyam 13 láb magasságra nőtt, a város alsó részét elönté és fölemelte a téli palota előtti kövezetet is. Az utcák folyókká lettek és a hidak hozzáférhetetlenné lőnek. Ha a szél 2—3 nap tart, az egész városnak vége lett volna. — Az orosz kormány komolyan gondolkozik arról, hogy fővárosát másúvá tegye.

† (Halálosok.) A képviselőház egyik tagja: **Kosztolányi Károly**, a nyitra-verbói kerület országgyűlési képviselője, és a közoktatásiügyi miniszterium osztálytanácsosa, meghalt e hó 2-án, hosszas betegeskedés után 55 éves korában. A boldogult 1848-ban mint nemzetőr kapitány szolgált, később mint ügyvéd működött s két ízben képviselte a nyitra-verbói kerületet. — Debreczenből Bihar-megye egyik derék veterán főrtáinak: **Markus Ferencnek** 71 éves korában történt elhunytáról értesítenek; Veszprémből pedig egy gyászlap **Peczek Antal Ledegár József** halálát jelenti; e hó 1-én halt meg 71 éves korában.

Table with columns: Hónapi-es Hetinap, Katholikus és protestans naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap (hossza, kel, nyug), Hold (hossza, kel, nyug). Rows include dates from 9 Vasár to 15 Szom.